

ZGODNJA DANICA.

Katolišk cerkven list.

Danica izhaja vsak petek na celi poli, in veljá po pošti za celo leto 4 gld. 20 kr., za polleta 2 gld. 20 kr., za četertleta 1 gld. 15 kr.
V tiskarnici sprejemana na leto 3 gold. 60 kr., za pol leta 1 gold. 80 kr., za četert leta 90 kr., ako zadene na ta dan praznik, izide
Danica dan poprej.

Tečaj XXII.

V Ljubljani 24. kimovca 1869.

List 39.

Spominica prečastitemu gospodu

Andreju Bohincu,

fajmoštru Cerkljanskemu, ob njihovi zlati maši 19. kimovca 1869 poklanja fara.

Zapój vesela, fara dans Cerkljanska!
Ker praznik velik dal ti je Gospod;
V vsih sercih zbúd' se pesem veličanska,
Da vredno nam se oslavi ta god,
Da vse okrog se slava razleguje,
Ki zbrana družba dans jo oznanuje.

Slovesnost Vaša je, Pastir premili!
Ki zlatomašnik danes pred oltar
Gospod-Bogá ste večnega stopili,
Dar'vali petdesetoletni dar,
Potem ko v bridkem trudu, vednem deli
Za čedo ljubljeno ste osivéli.

O ljubi Oče! torej venc spleteni
Sprejmite z rožic, ki jih nima vert,
Ki ni jih v loki, v gori ne zeleni;
Ki hrani serca le jih gaj zapert,
Je lastna roka Vaša jih sadila, —
In slana merzla jih ne pokosila. —

Cvetlica prva je presveta vera,
Ki poživiljali ste jo vedno v nas,
Trudili za-njo se ste brez primera
Oznanovaje čedi Božji glas.
Rodila v nas je sad zahvale vroče,
Ki Vam je zdaj darimo, skerbni Oče!

Cvetlica upanje se druga kliče, —
Ste mladim, starim s'jali jo v sercé,
Da žive hrani, spremlja v grob merliče
Do rajske mane, ki je vsi želé.
Ta cvet molitev nam za Vas navdaja,
Da s sladkim upom Bog tud' Vas napaja.

Ljubezen sveta tretja je cvetlica,
Ki nam pokazal jo je sam Gospod;
Ta vedno bila Vam je tovaršica, —
Sej oče zvesti b'li ste vsim povsod.
Zató z ljubeznijo žel'mò verniti:
Nikdar ne smé se v sercih usušiti!

In zdaj — in zdaj — naš Oče sivoglavil!
Vsa fara voši Vam še mnogo lét;
Da v miru, z dušo in s telesom zdravi,
Pastir ste nam ovčicam kakor préd.
Dni stare Vam obetamo sladiti,
Otroci dobri Vam do groba biti.

Ko pa zasveti Vam večerna zar'ja,
In v milost Božjo solnce bo zašlo,
Prosili bomo večnega Vladarja,
Da sprejme k sebi v sveto Vas nebó;
Tam boste se brez konca veselili,
In večnega Boga za nas prosili.

B.

Reveža pesmica.

Jez revež jako reven sem,
Po svetu hodim sam,
Bi rad kdaj dobrovoljen bil,
Veselje da spoznam.

V hiši kdaj očetovi
Otrok sem bil vesel,
Odkar zamerli starši so,
Greniti sem se jél.

Vertov bogatih gledam cvet
In setve klas rumen;
Na goli poti je — obdan
S skerbjo — mi trud puščen.

Rad bivam s tiho žalostjo
Med dobrovoljnimi,
Jim vošim tudi „dober dan,“
Ker ljubi so mi vsi.

Bogati Bog, o nisi ne
Ti mene v žalost djál;
Ker Ti tolažbe vsem daješ,
Si meni tud' je dal.

Zato ostanem cerkvi
Do smerti revež zvest,
Bogastvo večno skriva mi
Pri Bogu — mirna vest.

Hrabros! Perné.

Gadi.

Spisal Jos. Furlani.

Če tud' je spomlad, slana včasi pade; —
Enako zimi zeblo je po noči;
Mars'komu, ki sinoč je bil poln nade,
Sercé zvení o zoru ko po toči. —

Na njivi najde kmet nektare gade,
Oterpnjenim mrazú se ne razloči,
Če živi so al' mrtvi, — toraj 'z gnađe
Oživit jih hiti koj v sapi vroči.

Res v nedrih toplih kmal' so gomazéli.
V plačilo pa, da jih je mož ohranil,
Moríti s strupom berž so ga začeli! —

Vsih gadov gad si ti, ki ranil
Dobrotnika si, v zobe clo mu pljuješ
Sedaj, ko njega več ne potrebuješ!

Ali je vera v politiki potrebna?

(Po Secondo Franco.)

(Konec.)

Kadar pri kaki veselici govor na verske reči pride,
kar je posebno dandanes pogostno, in ako kak bolj
goreč katoličan o sreči katoličanstva in o nesreči pro-
testanstva spregovori, boste gotovo slišali in opazili,
kako bodo tisti tako imenovani „zmerni“ na-nj planili

in kričati začeli: O zakaj bomo mi na boljsem, kakor uni! Kdo pa vé, ktera vera je boljša in ktera naj boljša? S tako primerjenostjo više cenijo protestanstvo kakor svojo katoliško vero, nad to dvomijo in zmanjšujejo pravični stud, ki ga moramo do krive vere imeti.

Kedar se o pobožnem življenji govori, naj kdo v svoji gorečnosti začne potrebo takega življenja terditi in ga hvaliti ter zagovarjati, postavim, zatajevanje samega sebe, spokornost, ojstrost proti samemu sebi povzdigovati, in naj to kak tako imenovan „zméren“ slíši; kar naglo bo rekel, da ne razume nič o takem življenji, to so prenapetosti in nepotrebe; jaz nič napačnega ne najdem nad tem, ako se dobrote tega sveta pošteno vži vajo in se človek nad njimi veseli. In tako graja s svojo — češ da — veliko „zmérnostjo“ evangelijske svete, zaničuje to, kar so svetniki delali, in ne spozná pravične keršanske ojstrosti proti sebi.

Oziroma cerkve so neštevilne pota, po katerih nasprotniki vsakemu presilstvu odidejo in na taki način niso izključljivi. Cerkev pa ima pravo oblast postave dajati, kajti Bog in Zveličar ji je to oblast dodelil. Naj pa kdo poskusi jo pred sodniškim stolom „zmérnih“ zagovarjati, in vidilo se bode koj, kako bodo njega in cerkev počeli zdelovati. Marsikak državni mož bo djal, naj daje cerkev postave, pa mora jih poprej nam objaviti; naj le škofom in mašnikom oblast dodeluje, pa le takrat, kadar se poprej z nami porazumi, to namreč tirja porazumljenje obeh oblastnij. Ko se pa tako govori in hvali prava sreda, jemlje se cerkvi vsa prostost ter se oklepa v hujski oklepe, kakor sta jih delala Decij in Dijoklecijan. Papeži so že dostikrat zaverгли prostomiselnost in prostost vere, katero dandanes toliko povelčujejo, pa kaj je tako slabega, to svojo misel priobčiti ali veselje do vednosti objaviti? odgovorijo nasprotniki. Cerkev zaverže skrivne društva vsake verste, pa kaj pomaga to pri tacih ljudéh, ki svoj pot terdijo, da skrivne društva nimajo nikakoršnega drugačnega namena, kakor dobrote skazovati, v ljubezni do bližnjega se vaditi in cerkev milovati, da o vsem tem nič ne razume. Ne mislijo pa, da z vsim tem veljavo cerkve in njeno nezmotljivost spodkopavajo.

Cerkev je od božje previdnosti prestol samostojnosti prejela. Kje se pa nahaja tak „zméren“, da bi mu ta prestol ne bil spotikljiv? Neprenehoma bo terdil, da sv. Peter na nobenem prestolu sedel ni, in bo tako saj z besedami priterdil preklicanemu roparstvu, ki je sv. Očetu požerlo njegovo posestvo.

Neštevilno izgovorov se dá naštevati, s kterimi je ti-sta „primerjenost“ pota našla, da se z zmoto strinja. Ti ljudje dopuščajo vero, pa le, kadar jim pamet pri-terdi; sprejmejo skrivnosti, ako le niso preveč čudne; tudi čudežem verujejo, a le kadar jim niso prenapeti; tudi veljavo cerkve priznavajo, in tudi to le, ako zmerno s časom napredva; še celo keršanskega pobožnega življenja ne zametujejo, le preveč nad posvetnimi veseliciami se ne smé spotikati; pekel je gotov, pravijo, samo brez ognja, in nebesa so prav vesela reč, ali posvetni nasladnosti se ne smé človek odpovedati itd.

Neskončno veliki Bog! kaj hoče vse to reči? To se pravi: vso vero zatajiti, njeno naravo spremeniti in popolnoma od nje odpasti. Rečem naravo vere spremeniti, in to zavoljo tega, ker cerkev razun naštetih in dokazanih reči ne more in ne smé ne za las odstopiti od svojih postáv. Ali hoče verske resnice spremeniti, ali naj npravnost sama popači, ali naj zmoto prizná? Kaj takega nihče tirjati ne more; kajti, razodete resnice niso samo na pol resnice; zapovedi, ktere nam daje, ne vežejo nas samo na pol; načela njene se ne menjajo tako kakor zgolj človeške; njen duh ni omahljiv, ni navezan, ni nestanoviten, kakor smo mi ljudje, zaradi

tega so take prenapetosti, kakor jih ti „zmerni“ želijo, pohabljenje resnice.

Ako prav popolnoma strup take zmernosti spoznati želiš, pomudi se nekoliko pri viru. Vir napačne zmernosti je prvič nehrabrost (mevžavost) serca, in izvira od zanikarnih, mehkužnih in spridenih ljudi, ki nimajo nobene moči več, in ki zahtevam šege in prostomiselnosti naj svetejši reči žertvujejo, ktere koli človek ima. V sebi ima ta vir nesrečno dvomljivost, po kateri ljudje ne vedó, kaj verujejo in kaj ne verujejo, kaj je dobro in kaj napačno, tudi ne vedó, kaj morajo storiti, kaj opustiti, da so kristjani. Pervi in zadnji, ki z njimi govori, ima vedno prav, in ravno tisti ljudje, ki morebiti v nasprotnem zmislu kdaj svoje globoko prepričanje hvalijo, niso nič drugzega, kakor igrača tujih misli. Drugi nagib napačne zmernosti je prekanjenost... Treba je si prijatlov iskati, da se visoke stopinje, službe in denar dóbi... treba je z nasprotnikom v prijaznosti ostati, kajti ta mu bo koristil, zaradi tega se strinjajo taki ljudje s tujimi načeli, mislimi in prislovcami; ktere jim po strasti vsužnjena pamet navdaja, in po tem načinu se razlaga omahljivost ljudi, ktere v današnjih časih tako pogostokrat nahajamo, ki so v malo letih vsemu služili, in vsim malikom stregli, ki so Kristusa z balom zedinovali in nevero veri pridruževali. Dandanašnja „zmérnost“, kar se tiče verskih zadev, je ostudna hči še ostudnejši matere, kteri je ime duh sužnosti in zanikarnosti.

Konečno je duh take napačne zmernosti popolnoma zaničevanja vreden; kajti on je pot, po kateri se vsake verste ostudnosti in neresnice v svet vpeljejo. Kdo naj bolj vterdi načela, ktere družinstvo spodkopujejo? Kdo pospešuje naj bolj duha prekucij? Gotovo ne tisti demagogi, ki vse reko, kar hočejo, kar rekó; kajti taki se studijo ljudém. Pravi in delavni pospešitelji upora so tisti hinavci, ki se „zmerne“ kličejo, ki imajo za vsako naj večjo pregreho precej milovavne vzroke pri rokah, ter pod plaščem pravičnosti in postave vse v kak poseben prid storijo. Takim ljudem skorej vse po sreči gré, ker tudi dobre, ki so premalo pazljivi, sebi pridobiti vedó. Ko so bili na primer v piemonteškem zboru nasvet stavili, da naj se duhovni redovi zatró, vzbudil je ta nasvet stud, in ni zmagal. Dva „zmérna“ pa sta ga nekoliko omehčala in odstranila vse, kar je bilo terdega in silnega, in zmagal je, ter pregreha je bila dovršena. Enako je tukaj.

Na kaki način kvarijo čistost keršanske vere med katoliškim ljudstvom? Ako bi tako postopali, kakor nekda Lutherani in kalvinisti, ne šlo bi jim po sreči; delajo pa pod plaščem zmérnosti, modrosti, še celo v blagor cerkve hočejo svoje delovanje obernjeno imeti, in tako nahajajo dosti neumnežev, da se jim dajo zapeljati. Resnica je gola, hivavci pa se oblačijo v ovčje kože, so pa v resnici ljuti volkovi, kakor sam Kristus uči.

Te verstice, dragi bralec, ti podam v dober predarek. Bog daj, da nekoliko koristijo ti odgovori na razne ugovore, kterih je dandanes toliko po svetu. Zmot je mnogo, resnica je le ena, in to hrani naša katoliška cerkev, ktere ud želi biti do konca dni svojega življenja prestavljavec teh verstic.

Fr. Vidic.

Kaj je duhovnik svojim duhovničjanom.

Duhovnik ali fajmošter je svoji občini učenik v npravnih rečeh; oskerbljuje in vlada svoje občane s prosto duhovno močjo. Pri njih je (če tudi se oseba utegne menjati) ves čas njih življenja od zibel do groba; kadar jim deli svete zakramente, na prižnici, v boleznih, o venčanju, na potu v cerkev, na vratih v grob je pri njih. On je njihov pomočnik in sovetnik, tajnik njih skrivnost, deležnik njih radost in britkost, njih skušnjav, njih

vzdihov in trepetov. On pozna njih vero, skesanost in spravo, njih življenje, njih dobre in slabe lastnosti, njih nagnjenja in njih zagrešenja, pa tudi njih spreobrnjenja; on izve vse, sliši vse, vé vse. On ožalosti njih vest, pa jo spet potolaži, jim zavdá rane, pa jih tudi zaceli. Ni je nobene kože, ki bi bila duhovnu prenizka, ni ga nobenega človeka, ki bi mu bil preubog, nobene rane, da bi bila preostudna, nobenega mraza, da bi bil preoster, nobene vročine, da bi bila prepekoča; zanj ni nobene neugodne ure, nobene zaperte hiše, nobenega nezmagane serca; nobenega spola, nobene starosti, nobenega zadržka, da bi se s svojimi spovedenci ne mogel pomeniti ter z njimi skleniti. Rojen skor vselej med ljudstvom — živi tudi z ljudstvom; z njim vzrejen, mimo visokorodnega, veliko bolj pozna ljudske potrebe, koristi in slabosti, presoje ali vraže, navade in napake, vse njegove razmere, njegove kreposti in slabosti. On pozna bolje zdravila, ktere ljudstvu pomagajo, besede, ki ljudstvo za-nje mara, strani, od kterih se dá ganiti, pozna dušne in telesne rane, kterih mu je poiskati, da ozdravijo. Pripetilo se je že, da so lakote poginili pred vratmi bogatinskimi, nikdar pa ne pred duhovniškimi, če so le mogli še pozvoniti. Ako razpertija vstane med starši in otroci, med zakonskimi, med sosedi, zatekó se k duhovnu, in to je sto- in stokrat bolj blaženo, kakor pa če se obernejo do tako imenovanega mirovnika ali miriteljskega sodnika. Nobeno dobrotno delo v občini se skor ne stori, da ne bi vdeleževal se ga duhovnik, ne prisvetoval, nad njim ne čul, in da bi po njem ne prejelo svojega posvečenja v ponižnosti, nesamopridnosti ali terpežnosti. Kadar se dež uliva v plohah spod neba ali kadar solnce pali z žgočimi žarki zemljo, tedaj stopi duhovnik pred altar, ter prosi Gospoda za vse, naj jih reši nadloge. On prosi za rajne vse; kteri so v Božji, vsem deli blagoslov nebeški, ter jih oveseljuje vzdiga z upanjem prihodnjega življenja.

Ljudstvu pridiguje spoštovanje do deželske gosposke, ki je Božja služabnica, gosposki pa oznanuje spoštovanje do pravice; ubogim priporoča poterpjenje v težavah tega življenja, bogatim pa priporoča milodarnost v sreči; on uči, da se razloček med stanovi ne smé podreti, kaže pa tudi, da bode Bog vse poravnal, kadar bo slehernemu povernil po njegovem vervanju in delanju, in vidi se, da je bolj tolažnik revnim in ubožnim, kakor pridigar bogatim in premožnim.

Če je tudi kraj, kjer prebiva kaka občina, divji in prostran, osupnjeni popotnik najde ondi gotovo moža, ki je velikrat bolj podučen, kakor on sam, in veliko tolažilo je človeku to, da jih je od vzhoda do zahoda, od severja do juga toliko mož, ki so noč in dan pripravljeni oznanovati večne resnice in milosti deliti potrebnim dušam v tolažbo in zveličanje.

Tako je hiša duhovnova pribežišče veri, pravnosti in vednosti. Pa to ni edina zasluga, ktero lepi nravi zahvaljujejo keršanstvu. Mislimo si, da bi jenjala služba Božja, da bi se odpravili duhovni in razderle cerkve; tisti dan tudijenja mir in pokoj v tistem kraju. Mestce postane pusto, zvonovi utihnejo; nič več ne vabijo k večerni pa jutrenji molitvi; nič več ne spremljajo mertvih. Cerkevno pokopališče neha biti njiva Božja, in občina nima nobenega svojega zbirališča več. Slednji je le doma; ni ga središča, kjer bi se zedinili vsi. Ni ga več, ki bi ljudi spominjal na njih pregreške, da bi jih svaril, karal, tolažil; prirojeno človeško čutilo bi bilo edino, oh le preslabo branilo zoper hude strasti, npravske čustva bi se zatopile in premagali bi živalski nagoni.

Duše bi bile proste, pa bi jih vendar vse opoviralo in vdale bi se prazni veri; sebičnost bi spodrinila keršansko usmiljenost, prevzetnost ponižnost, dobičkarija bi premotila vest, telesne veselice bi namestile dušne

radosti, sila strah božji, vražarstvo duhovstvo, kerčma spovednico, plesarna cerkev, pekel nebesa, satan Zveličarja. Pri vsaki razdraženosti bi napadli gosposko, morili sovražnike, se pobijali med seboj.

In te nasledke so imeli pred očmi, kadar je bil v preteklem stoletju na Francoskem Bog odstavljen in na njegovo mesto v pijani preslepljenosti postavljena topa pamet, in je kri v potokih tekla; tedaj so spoznale celo zlobne usta: Sej je vendar le Bog! (Po kath. Volksztg.)

Šolsko strahovanje.

Učenika, ki je telesno kaznovanje popolnoma iz šole odpravil, in z otroci bolj z ljubeznijo ravnal, so nedavno prašali, kako je vendar mogoče, ukrotiti nagajivo mladost ter jo vnemati za lepo obnašanje in k pridnosti. Učenik je tako le odgovoril: Pervi čas mojega učiteljstva sem tudi jaz strahoval otroke s šibo, otroci so se lepo zadržali, dokler sem imel oči nanje obrnjene, ker so se me samo bali. Neradi so hodili v šolo, in berž so imeli pripravljen izgovor, da so mogli iz šole ostati; pridnost je bila le prisiljena. Tudi starši niso kazali nič kaj ljubezni do šole. Ž vso svojo pridnostjo vendar le nisem mogel naprej. Začel sem ravnati z ljubeznijo. Otroci so bili vedno prijazniši, in znebili so se počasi tistega hlapčevskega strahu. Zraven pa so bili celo vpričo mene nagajivi, leni, in ni mi bilo mogoče več šole tako mirne ohraniti, da bi se bili mogli učiti; zunaj šole so mi prišle na uho razne pritožbe, kako razposajena je šolska mladina. Skusil sem z ljubeznijo sklepati resnobo, pa, zredil sem si hinavce. Slednjič sem se prepričal, da dobro šolsko strahovanje se mora začeti od znotraj obraziti. Učil sem se nauk odgojevanja v duhu katoliškem po Ambrožu Stapfu, in po tem nauku sem vravnal svoje podučevanje. Sv. vero sem naredil za sredino vsega šolskega uka, in z g. katehetom sva bila enih misli, enega djanja. Zdaj se je zbudil ves drug duh v mojih učencih. S spoznanjem pravega poklica človekovega na zemlji poveksalo se je pravo pravno obnašanje mojih učencev, bodi si vpričo mene, bodi si, da mene ni bilo zraven. Čuteči svoje dolžnosti so vnemali starši mlajše k čednemu vedenju, k pridnosti in delavnosti, in pomagali so jim pri učenju, kjer in kolikor so mogli. Otroci so hodili tako radi v šolo, da še celo niso hotli iz nje ostajati, kader je bil kteri kaj bolehen, ali če je bilo gerdo vreme. Goreča pa delavna pazljivost in učenje prepodila je ves nemir iz šole; le prav redkokrat je bilo treba kaznovati, in še takrat le z osorno besedo. Otroci so pridobili tudi starše za šolo, ker so vidili doma sad nad svojimi otroci. Starši so prišli do spoznanja, da še le učenje sklenjeno s keršansko odgojo v resnici oljuje človeka za časnost in večnost. Spoznal sem, da se dobra šola le na podlagi prave keršanske izreje zidati more. (Tir. Stim.) —

Tri mesce na Jutrovem.

(Konec tega oddelka.)

XLII.

V obličji mesta na drugi strani rupe je na stermini dvor ali palača glasovitega emira Ed-Din-Bešira, ki je bil čez 30 lét skorej čisto samosvojen kralj na Libanu. Bivši pa prisiljen zaveznik Ibrahim-pašata egiptovskega je padel po angleškem posredovanju in je revno končal svoje dni v Carigradu. To je človeška moč, sijajnost in slava! Nisem kmali vidil kaj tako čarovno-velikanskega, kakor je ta emirov dvor še v svojih podertinah. Le sam prelepi prostor v sredi je 130 stopinj dolg in 63 stopinj širok; pa koliko lóp in obokarij, koliko mostovžkov, galerij, kupel, sob in stanic, hramov in pre-

delkov med neštevilnimi stebri po štirih dolgih mostov-
zih v dveh nastropjih in v kinčarskem jutrovskega zlogu!
Kake toplice, tonvi in prerezne priprave za veselje po
jutrovnem okusu! V sprednjem oddelku, kterege stražita
dva strahovita psa, smo vidili še zdaj z vsim oriental-
skim lepoticjem olišpanih sob, s prelepo pisanim tlakom,
in tako bogato mnogotero olepšavo, da se mi ne dá
popisati. Razkazoval nam je vse to, kar se je dalo, straž-
nik, ki je samo turško govoril; se vé, da je bilo treba
tudi dostojnega „bakšiša“ mu pripraviti.

Kako pripravno bi bilo tako prazno poslopje s to-
likim dvorom za kak mladenški vstav.

Deir-ei-Kamar je izmed tistih krajev, po katerih so
se l. 1860 naj strašnejši reči godile. Druzi, že davni
sovražniki Maronitov, podpirani od potuhnjenih turkov,
so ob Libanu in prednjem Libanu kristjane strahovito
klali in mesarili. Celo turški paši in vojaki so bili vmes,
in kateri poveljniki so imeli nalogo hudodelnike miriti
ali strahovati, so jim večkrat še pod roko segali in po-
tuho dajali, evropejske diplomate pa za nos vodili med
tem, ko so kristjanom pot zagrajali, da niso mogli Ma-
ronitom na pomoč. Tako je delal p. Kuršid-paša pri
Bejrutu pod Libanom. Po taki zvižaji so bili kristjani
premagan v glavni terdnjavi Zahleh, kjer so bili Druzi
zraven žen in otrok, ki niso mogli bežati, umorili tudi
dva jezuita, Francoza Billot-a v spovednici, in družega
arabskega mniha, ki se je ravno hotel oteti. To je bilo
18. rožnika.

Drugi dan so se rabeljni v velicah derhalih zagnali
v Deir-el-Kamar. Turški general Ferik-paša, z vojaki
ravno pričujoč, je sklical kristjane in jim rekel, da jim
žuga velika nevarnost, da ji pa zamorejo oditi, ako
orožje oddajo, in se umaknejo v Serail pod turško
brambo in poštenje. Ubogi kristjani mu verjamejo in
gredo v pašatovo poslopje. Druzi so bili že zunaj mesta.
Nato so Druzom odperli mestne vrata, in podpirani od
turških vojakov so pričeli mesarjenje in klanje nad brez-
orožnimi Maroniti. Vse hiše so s silo napadli, poropali,
požigali. Kteri so bili v Serail pribežali, so jih s pre-
tepanjem in bodali silili, da so morali zaporedoma na
prosto priti in se tako nastavljeni streljanjem morivcev,
ki so na nje merili. Klanje je terpelo od jutra pa do
solnčnega zahoda; 2730 ljudi je življenje dalo, kakor
pravijo naznanila, ki so bile konzulom izročene. Druzi
in Turki so z ubogimi mučenci norčevali: „Zakaj te
zdaj tvoj Bog ne reši?“ (Gl. Das hl. Land, str. 88 id.
1860).

Pruski general-konzul piše 30. okt. 1860 iz Deir-
el-Kamara do ministra Schleinitz-a med drugim: „Prišel
sem ravno iz Seraila, kamor je bil paša 600 kristjanov
zaperl, ker jim je bil življenje obljubil, ako orožje od-
lože. Tla vsih sob, plan na verhu, dvori, povsod je vse
polno kervi: strahovito spričevanje za nezvestobo in
grozovitost Turkov. Vsi kristjani so bili pomorjeni, zu-
naj enega samega, ki se je bil pod eno stopnico skril,
od koder je vse slišal, in ta nas je vodil pri tem
žalostnem obiskovanju. Kazal nam je teraso (plan na
verhu), od koder so turški vojaki pometali večino teh
nesrečnih, ki so jih Druzi na bodala lovili in potem
posekali...“

Blizo te terase je druga, ktero je še strašnejši gle-
dati. Vidi se ondi v zid narejena okrogla luknja, in ti
grozoviteži so silili reveže, da so morali roko skoz-njo
pomoliti; oni so bili na uni strani v sobi, in stavili so
med seboj, kateri bo naj bolje s sabljo na en mahljej
roko odsekal. Potoke kervi, ki je na tem strašnem kraju
tekla, sem vidil še ob zidu palače, in turki, ki še ondi
stanujejo, še toliko sramožljivosti nimajo, da bi te pre-
gnjusobne sledi svoje grozovitosti izbrisali.“

Povsod so ti strahoviti volkovi kristjane tergali,

sekali in morili; maronitovska cerkev je bila vsa okerv-
ljena, stotine merličev je tudi tam ležalo. Sicer pa se
v naznanovanji števila, koliko je bilo pokončanih, vsi
ne strinjajo; nam so pravili, da 1500 do 1600 bi jih
bilo utegnilo v tem mestu pomorjenih biti. Tudi so vse
cerkve in hiše bili požgali in razdjali; zato je zdaj vse
novo, ker Turki in Druzi so na posredovanje evropej-
skih moči morali potlej kristjanom vse napraviti in po-
zidati. Vidil sem tisti strašni prostor, pa le od strani,
kamor je bilo nagnjusno izdajstvo ljudi speljalo, da so
jih potem pomorili. Zdi se mi, da je turška vojašina
zdaj ondi; pa je tudi tista turška mesnica nekako opu-
stotena in razdjana.

Evropejska diplomacija je sicer ubogim Druzom
rane celila, pa ne zacelila, — Francozi so še največ sto-
rili. Angleška politika derži z Druzi! Največ je storila
takrat in dela zdaj za kristjane na Jutrovem katoliška
ljubezen. Kdor želi kaj storiti k temu, zamore tudi s
tem, da razširja „družbo Božjega groba,“ ki ima svoj
sedež v Kolinu (Köln) ob Renu. V Ljubljani jo oskerbuje
zdaj — po smrti ranjc. g. J. Miškovica — g. Karol
Lahajnar pri sv. Jakopu.

V Deir-el-Kamaru je zdaj sedež kajmakama Devud-
paša ali turškega poglavarja, sirskega katoličana, ki
ga je diplomacija postavila, da bi se nadalje mir ohrani-
nil, akoravno ste Avstrija in Francija na to tišale, da
naj se Maronitom dá poglavar iz domače rodovine, kar
bi bilo tudi pravično. Zato je njegov nasprotnik, za
kterega so Maroniti vneti, glasoviti Jusuf Karam, pod
kterim so se Maroniti že pozneje vzdigali, ali nasledek
je bil, da so jim Turki na novo vasi požigali, okrajino
pustotili itd. Jusuf Karam je hodil po Evropi, ni davno
tega. Prelepi njegov dvor v Ehedinu je bil ravno pred
dvema letoma žalostno pogorišče vsled njegove vstaje
zoper turško gospostvo na Libanu. Nezmerno žalostni,
pobiti in obupani so bili ljudje, ko so pozneje bili v
Ehedinu. Toda o teh zadevah bode še prilika govoriti.

Ogled po Slovenskem in dopisi.

Iz Ljubljane. Mariin spominek. Kmali bode
200 let, kar so kranjski stanovi vsled obljube postavili
Mariin spominek na št. jakopskem tergu. Nevihte dol-
gega časa od 160 let so spominek omajale in ker po-
prave niso nič zdale, so ga l. 1844 poderli in Mariina
podoba se je shranila v cerkvi sv. Jakopa. Tadanji
fajm. blagega spomina g. Pohlin, pa tudi moj sprednik
g. Hrovat, sta si veliko prizadevala spominek vnovič po-
staviti. Ni se jima vsrečilo; prvi je v svojem poklicu
vročinsko bolezen si nalezal in prezgodaj umrl; drugi
je hrepenel delati v sv. deželi in je dobil službo vodja
v avstrijskem vstavu v Jeruzalemu. Lepa pa pretežka
naloga je mene zadela, da se spominek sopet postavi. Lani
o tem času sem se tega dela resno lotil in poskerbel,
da so spominek zadevajoče bukvice*) na svitlo prišle;
prosil sem milodarov vse, ki častijo Mater Božjo, ki so pri-
jatlji domače zgodovine in lepoznanstva. Osnoval se je
posvetovalen odbor, ki mu je naloga skrbeti in vse
storiti, da se spominek postavi. Za zidavo se je naročil
nabrežinski marmor, ki se ceni za lep in stanovit
kamen. Svetnike, ki bodo obdajali Mariin spominek, in
ki so patroni ljubljanskih farnih cerkev, namreč: Ss.
Nikolaja, Jakoba, Petra in Janeza K., bode vlil v Mo-
nakovem slavni umetnik g. Mayr. Pogodbe so že vse
sklenjene, in blizo dva tisuča stotov kamnja je že pri
kamnoseku g. J. Tomanu v Kravji dolini v delu. Upam,
da bomo čez leto in dan Mariin spominek postavili, ki
bo pričal o pobožnosti do Matere Božje, o spoštovanju
zgodovine in o dobrem okusu do lepoznanstva vseh,

*) Se prodajajo v sakristii pri sv. Jakobu.

kteri so kaj k temu pripomogli. Kakšen bo spominek, ga lahko vsak v majhni podobi vidi pri g. J. Tomanu; v zimskih mescih bo na ogled v št. jakopski cerkvi.

Moj spoštovani sprednik g. Fr. Hrovat mi je zročil pri svojem odhodu mesca apr. l. 1867 glavnico 3814 gl. in 88 soldov; do zdaj smo nabrali do 5000 gl., toraj imam skup do 9000 gl.; vsi stroški so pošteti na 14000 gld.; tedaj manjka še mnogo.

Radodarnost mojega ljubljene rojstnega mesta je znana, in hvaležno se spominjam vsih, kateri so veliko dušno pomagali, da sem l. 1867 št. jakopsko cerkev v mnogem oziru prenovil, kakor tudi tistih, ki so do zdaj za Mariin spominek kaj darovali. Ravno to mi daje pogumnost, da prosim milodarov za imenovani spominek, in kdor bi blagovolil kaj darovati, naj odda sl. vredništvu „Zg. Danice,“ pri mojih gospodih kaplanih ali pri meni.

Nadja se prejeti mnogi in zdatnih darov za spominek Matere Božje se priporočujem vsem blagim prebivalcem v Ljubljani in Mariinim prijateljem drugod.

V Ljubljani mesca septembra 1869.

Gustav Köstl s. r.,
mestni fajm.

V tukajšnjem samostanu čč. oo. frančiškanov je 10. t. m. umerl č. o. Verekund Glavan. R. I. P. — V frančiškanski cerkvi je bil preteklo nedeljo sprejet v katoliško cerkev vojaški zdravnik g. Jožef Löw, poprej protest. verstva.

V deželnem zboru dozdej še ni bilo kaj posebnega. Dr. Lovro Toman se je poslanstvu v državni zbor odpovedal. V torek je bilo nekoliko vriša zato, ker ni bil poterjen predlog deželnega odbora v zadevi kranjske delavnišnice. Dr. Zarnik je v svojem prvem govoru tožil, da od nove ère nič ne dosežemo, naj tudi naj nedolžniših reči prosimo: za pašnike, ali za svoje „lumpacius-vagabundus-e itd.“ Terdil je, da ta zadeva gre v deželno področje. Državni zastopnik Eybesfeld je zagovarjal vlado, dr. Toman in poročevalec dr. Kosta pa predlog, v katerem so se neke besede premenile, in se bo vladi v novo izročil, da naj se poterdí. — Dr. Klun je dobil tudi od skupine zborne večine nezaupnico, ktera ga je opomnila, da je vsak poslanec roko podal, da se poslanstvu odpové, ako mu skupina naznani, da nima več njenega zaupanja. „Mož-beseda“ — — to če pač kaj reči! — V teržaško starešinstvo izvoljeni gosp. Cegnar je bil 12. t. m. v Terstu po tolovajsko-potuhnjeno napaden, z gorjačo od zadej hudo na glavo vdarjen, na rokah in na nogi ranjen. Večina kranjskega zbora mu je zavoljo tega milovanje naznanila.

Iz kranjske Švicarije. J. M. — Čuti, da mi je dragi prijatelj g. prof. A. Janežič obolel tako hudo, da ga utegne nemila smert pokositi še to leto, jo potegnem na Koroško, češ, da se pred smertjo spoznava tudi osebno, se po pismih pozna in spoštujeta že davno. Bilo je 21. pretečenega mesca, ko se pripeljem po Rožni dolini v sv. Jakob, kjer biva s svojo ženo in dvema otrokoma v lastni nalašč zidani hišici pri svojih še živih starših. Povedalo se mi je, da je silo slab in da more sam le malo govoriti. Spoštovanje in ljubezen me je pripeljala k Tvoji postelji, mu rečem. „Oh, kako to mene veseli,“ mi v solzah ponavlja. Pripovedujem mu nekoliko, kar vem, da je tudi njemu pri sercu; on pa mi zdi govora nekerikrat reče: „Oh koliko bi imela midva govoriti!“ „I kaj pa Matica?“ me vpraša. Ko mu povém, da ji je poslal Koseski mnogo pesem, ki doslej še niso bile natisnjene, pravi, „da bi jih le skoraj dala na svetlo;“ in na opombo, da svesto koj prihodnje leto, žalosten spregovori: „Jaz ne bom doživel!“ — Žalost je pri teh besedah tudi mene spreletela; utegne res biti, si mislim, kar sam čutiš. Tolažilo me je to, da je

bil popolnoma vdan. O slovesu se mu v svojem ter v imenu svojih slovenskih učencev zahvalim za toliko lepih in primernih knjig, kar jih je spravil na svetlo, on pa me prosi pozdraviti vse Slovence, kateri se njega spominjajo, in teh ni malo. — Marljiva bučelica slovenska je bil Janežič, si mislim poslovišči se od njegovega doma; zgodaj si jel nabirati in mnogo dobre sterdí si nabral na polji našega slovstva. Kako si nam zlikal besedo po svojih slovnica; koliko koristnih beril, koliko leposlovnih knjižic za mladino si spravil na dan! Kolikor se je dalo, je previdno vodil v tem oziru velikrat naglo, še ne skušeno mladino; se vé, da sem ter tje bi bilo marsikaj drugač želeli. Sam neduhoven je vendar razodeval v svojih spisih dobrega duha, kateri budi in poživlja slovensko sercé. Tajnik, tedaj duša, kakor pravimo, je bil pri družbi sv. Mohora od prvega njenega začetka. Dela njegove slavi ga bodo v slovstvu slovenskem. Ker je še le v 41. letu, v naj krepkeji moški dobi, je vendar še mogoče, da okreva, kar — Bog daj! Namestuje ga v Celovcu sedaj g. A. Umek. Nadjal sem se, da ga bode verlo nadomestoval, in upati čem, da ni še okanila Slovencev ta lepa nada.

Iz Celovca smo dobili naznanilo, da g. Anton Janežič, c. kr. prof. na gornji realki, znani slovenski pisatelj, je umerl 18. kim. v 41. letu svojega življenja. Bog mu bodi milostljiv!

V Koritih na Koroškem. Po dobroti tukajšnjega posestnika, Miha Pristavnika, ki nam je kar iz svojega novo lepo cerkev zidal in tudi vse za duhovnika poskerbel, dobili smo letošnje leto tudi novi veliki zvon s 14 stoti, ki nam ga je g. Alb. Samasa v Ljubljani vlil, tesarski mojster Andr. Krék stareji, iz Kranjskega doma, pa nam je potem vse z novega in tako lepo v zvoniku vravnal, da imajo vsi 3 zvonovi prostor in se lepo ubrano glasijo. Ker pa novi zvon ni bil v Ljubljani blagoslovljen, odločila se je za blagoslovljenje 14. nedelja po binkošti, t. j. 22. avg. Ker mil. naš škof niso sami mogli k nam priti, pooblastili so za to sv. opravilo doberloveškega prošta in dekana, preč. g. Jan. Lijavnika. Z njimi so prišli vis. čast. g. dr. Alojzi Čigoj, benediktinar in profesor za vzhodnje jezike v Celovcu, ki so o tej priložnosti pridigovati obljubili.

Ljudje iz vseh krajev, iz Koroškega, Kranjskega in Štajerskega so zjutraj skupaj vreli. Pri cerkvenih opravilih so izverstno prepevali pevci iz daljne fare Apače. Hvala jim! Prišli ste tudi 2 procesiji, ena iz Obirskega, ena pa od sv. Andreja na Ravnem ali pri Jezeru. Ko ste bili obe slovesno v cerkev vpeljani, šli so mil. g. prošt v cerkveni opravi, spremljeni od družih gg. duhovnov, od botrov in boter novega zvonu, pod nehom iz duhovske hiše na pokopališe pred zvonik, pred katerim je novi lepo okinčani zvon na prostem visel. Glava pri glavi smo stali tukaj in z zbranim, pobožnim duhom se svetega ter nenavadnega opravila vdeleževali in premišljevali obrede, ki so nam jih potem s pomenom zvonov vred g. pridigar Čigoj tako izverstno razlagali, da smo jim vsi iz serca hvaležni. Stermé pa smo tudi gledali, ko se je naenkrat začel blagoslovljeni zvon nam spred oči s tesarskim mojstrom vred vzdigovati, dokler ni zginit v line na odločeno mesto.

Med tem, ko je mojster zvon pripenjal, bilo je zadnje letošnje „pranganje“ okoli cerkve, potem pa pridiga in med veliko peto mašo z leviti je zadonel kaj veselo tudi novi zvon, da smo bili vsi serčno ginjeni in veseli. — Po dveh še družih mašah smo imeli darovanje ali ofer, kterege se je kar obilna množica vdeležila in s tem kaj lepo svoje keršansko sočutje spričala. Mil. g. prošt so bili potem spet v duh. hišo spremljeni, in možnarji so pokali, zvonovi priterkavali in zvonili, da se je vse treslo!

Obhajali smo ravno ta dan tudi obletnico naše pred 6 leti blagoslovljene cerkve in imamo tudi pogačo. Bog živi vse dobrotnike! Bog živi in ohrani našega Pristavnika.

Na Kranjskem, 1. kim. (Non quis, sed quid.) Na, ljuba „Danica!“ sedaj pa imaš! Velemožni novi šolski nadzornik tega okraja je obsodil in zavgel tebe; — želi šolskemu „Tovarušu,“ da pojde spat in prerokuje, da mu ne bo treba več vstat'; — in zdelal in pomandral je tudi „družbo sv. Mohorja!“ Ima mar novi „inspektor“ taki misijon, da bo šuntal naše domače časnike in družbe? — *) Kdo je po farnih ali ljudskih šolah sedaj šolski predstojnik? Nova postava sicer fajmoštrom to oblast odjemlje in srenjski svet vpeljuje; ali fajmoštri kot šolski predstojniki dosedaj vradno še nikdar niso bili odstavljeni. Vendar pa naš okrajni šolski inšpektor ne dá veljati, da bi v klasifikaciji preteklega šolskega leta bil podpisan fajmošter kot domači šolski predstojnik, akoravno se še v dopisu mesca avg. t. l. od okrajnega c. k. glavarstva piše določno: „An die löbliche Schulvorstehung zu Handen des Hr. Pfarrers.“ Tako so vladni organi sami med seboj v nasprotju. Naj občutljivi nasprotje pa je, da država tudi nad keršanskim naukom v šoli hoče nadzorstvo imeti. S tem nasprotuje cerkvi in svoji lastni postavi: „da ima vsaka verska družba pravico svoje notranje zadeve vravnati.“ Ako keršanski nauk ni notranja zadeva cerkve, potlej res ne vemo, kakošne notranje zadeve da imamo. Kam po takem pridemo, kaže novejši Hasnerjev ukaz, da klasifikacija in spričalo za keršanski nauk nič ne velja, ako katehet v pričo okrajnega šolskega nadzornika pri poskušnji ne izprašuje. O ti Hasner — ti! Od ene strani se duhovščina odriva; od druge strani jo v šolo siliš!

Med novimi okrajnimi šolskimi nadzorniki jih je več taci, ki so le normalko, ali k večjemu prvih latinskih šol ktero izdelali in potem učiteljsko pripravnico doveršili: in sedaj so za nadzornike in sodnike tudi čez uk katehetov in fajmoštrov postavljeni! —

Večina katoliških podložnikov ima menda pravico od vlade zahtevati, da se ne dajejo postavbe cerkvi nasprotne. In škofje imajo menda dolžnost, z verniki vred po postavni poti tirjati, da se cerkvi ter katoličanom v ničimur pravice ne žali. Kdor se poganja za pravice svete cerkve in za njen prid in blagor skerbi, skerbi s tem tudi za obstoj in srečo države; nasprotniki cerkve pa razdirajo in rušijo tudi državo. Zato prosimo tudi vas, verli katoliški slovenski poslanci! krepko in nepremakljivo se poganjajte za pravice katoliške cerkve in slovenskega naroda, zlasti kar šolo tiče; v deželnem in državnem zboru se čvrsto ustavite zoper vsako samolastno, cerkvi škodljive ravnanje nasprotnikov naših, vravnajte postavbo tako, da se bo mladina odgojevala v duhu katoliškem in domorodnem, ter vseskozi zvesta ostala Bogu, domovini in cesarju. Še v pozne rodove vam bo narod pred Bogom in svetom hvaležen, ako bote po vsi svoji moči za njegov pravi prid in blagor skerbili. Res težavno in silo tehtno je to opravilo; zatoorej vas mili Bog razsvetljuje, vodi, ohrani, krepčaj in podpiraj s svojo močjo!

Iz Hrušice v Istriji. * 1) Iz djanj se nar lepše kaže pravi katoliški duh vernih Slovencev. Prav milo-ljubno se vsaki katoličan v sercu raduje, kadar v povsod priljubljeni Danici bere, kako se verno ljudstvo, kolikor bolj so časi viharji, s toliko večim navdušenjem svojih višjih nadpastirjev oklepa in jih časti in pre-

slavlja, kadar in kjer koli se prikažejo, — in ravno s tem prizadevanje sovražnikov sv. cerkve vničuje. —

Tudi v Istriji biva slovensko ljudstvo, tudi tukaj se djansko razodeva katoliški duh. Naj omenim le eno priliko. Premil. naš nadpastir prevzvišeni gospod škof dr. Jernej Legat so zadnje dni avgusta sakrament svete birme delili v kastavski in jelšanski dekaniji.

Od Podgraj, kjer so 29. avg. birmovali, Jih je peljala pot skozi Ternovo, Harijo in Novi grad v Hrušico. Že na potu so jih duhovni in ljudstvo spodobno častili. V Novem gradu pa so se že poprej delale priprave za veličasten sprejem. Prelep slavalok, čez cesto sostavljen, na vsaki strani iz marmorno-belih, visokih pa do tal marmoriranih piramid, okoli katerih so se zeleni venci nasipani s cveticami do tal vili, na verhih zeleni mlaji, verh katerih so belo-rudeče zastave veselo vihrale; pod mlaji so sklepale piramidi najpred tribarvane velike verige, pod njimi ravno tako lep velik umetno s cveticami okinčan zelen venec, pod njim pa veličanski napis serčnega sprejema, pisan tako, da so se besede v slovenskih barvah verstile:

Prevzvišenemu Nadpastirju Priserčen Pozdrav.

Na drugi strani napisa so bile znamenja škofovske časti. Pod tem pa so spet mnogobarvane verige venčno vezale piramidi, na katerih je na vsaki strani zraven napisa visel velik lepo ozališan venec, v enem velika rudeča čerka J, in v drugem modra čerka L, zraven pa so štiri tribojnice večernemu vetriču se smehljaje odgovarjale. Že o peti uri se je pri slavaloku zbralo mnogo gospodov in gospā, veliko ljudstva in šolska mladina in vsi birmanci z dvema zastavama naprej, drugi pa z zelenimi vejicami, olepšani s šopki v rokah, starašini s križi, banderi in voščenimi bakljami, željno in veselo pričakovaje Njih prezvišenost. Toda daljna in posebno pri Harijah že davno žalostnega spomina v strah potnikom silno razdjana cesta Jih je do noči zakasnila. Oglasi se z višin strel naznanujoč Njih bližnji dohod, serca gorkeje bijejo, strel za strelom doni, vse na kolena popada, in Njih prevzvišenost, spremljani od mnoge duhovščine, stopijo pred nas iz kočije.

(Konec nasl.)

Iz Gorice smo po prijateljski dobroti prejeli šolske izkaze o raznih vstavih. Posebno tehtna in vsakemu večjemu kraju potrebna naprava je šola za zanemarjence (fanciulli abbandonati). Dva odseka ima: šolarje (njih 16) in rokodelce (njih 25). Od avgusta 1853 do konca kim. 1869 je bilo v to napravo sprejetih 182 dečkov. Izmed teh je 107 razpušenih (kakor poboljšanih), 8 sprejetih v vojašino, 5 kakor nepoboljšljivih zadevnim vradnijam izročenih; 3 so umerli; 59 jih je v napravi. Po pisavi „imen“ soditi imajo skoraj le Furlani take „fruts abbandonats“ (Coss, Tonzig, Medvescig), če niso pa ne mara tudi kaki Kosi, Tončki, Medveščiči vmés? Vstav sprejema zlasti zapušene in razuzdane potepine. Stanovitnih dohodkov nima, zderžé ga edino le dobrotniki in vstanovniki. Vstanovniki so tisti, ki dajo enkrat za vselej 500 gl., ali pa po 25 gl. na leto; 15 jih je do zdaj. Tudi v Ljubljani ni brez tvarine za tako „univerzo.“

Iz Gorice. Naš premilost. nadškof so 18. t. m. delili presbiterat 8 svetnim in 6 redovnikom. Na kvaterno nedeljo je na Kostanjevici pel novo mašo čast. o. Fortunat Vidic, iz Ljubljane. Pridigar so bili bili prečast. o. Evstahij provincijal, ki so prav izverstno razlagali začetek in pomen sv. maše itd. Drugi dan, v ponedeljek, je pa imel ravno tukaj novo mašo č. o. Gothard Burež, iz Žužemberka. Med redovniki so še ti-le (razun dveh imenovanih) presbiterat dobili: č. o. Jože Bizovičar, iz Ši-

*) O nekem drugem „organu“ smo slišali, kako je proti učitelju „Tagbl.“ hvalil, pa je umolknil, ko ni dobil na to odgovora. Vr.

*) Ta spis, kakor je viditi, obsega nekako zadostilo za to, kar so morali Premilostni višji pastir z dobrimi verniki vred v Terstu od brezbožnih ljudi terpeti; torej se mu toliko bolj spodobi — če tudi nekoliko obširniši — prostor v Danici. Vr.

ške, ki bo imel novo mašo to nedeljo v Ljubljani; č. o. Adjut Benigar, iz Ternovega; č. o. Leopold Simčič, iz Biljane v Berdih, in č. o. Emerik Gunjak, iz Varaždina na Hervaškem. Dijakonat je prejel br. Florentin Hrovat, iz gornjega Tuhina.

Pelinovec.

Judje na Dunaju. „Katol. list“ popisuje, kako so bili judje o raznih časih hudo preganjani. Že Karol Veliki je l. 806 opomnil avstrijske škofe, opate in opatinje, da naj se varujejo judov in njih sleparije. Velikrat in pod raznimi cesarji so bili potem iz Dunaja pregnani. Tudi zarad svobodomiselnosti hvalisani Jožef II ni kaj posebno mehko delal z judi, kakor kaže Brunner v „Mysterien der Aufklärung.“ Pa tudi zdaj so se v demokratiških skupščinah na Dunaju slišali glasovi zoper jude. Bolj obširno judovske preganjanja popisavši pravi omenjeni list: „Zginile bodo strahote in groznosti samostanske, ktere hudobno trobi v svet velika grešnica, judovska in pojudena časnikarija dunajska, pustili bodo samostansko družino v miru, ali težko da bi prizanesli motivcem in sebičnikom, kateri v svoji slepoti in spačenosti že davno počenjajo tako, kakor da bi ne bilo ne Boga in ne maševanja Božjega? Naj bi pač pomislili judje, kako je njim pri sercu, kadar se na nje zažene vihar preganjavstva, ker zdaj po časnikih zoper samostane tako udelujejo. Čuditi se ni, da je skorej vse dunajsko časništvo ter vse očitno mnenje v judovskih rokah, ker je toliko judov na Dunaju in še zmiraj tako neznansko sujejo na Dunaj. Oseba z Dunaja, ki je slišala od taci, ki dobro vedo, je pravila, da v treh mescih se je Dunaj za 45.000 judovskih deržin pomnožil. Ugovarjalo se je, da morebiti k večjemu le za toliko oseb, pa terdila je, da gotovo res za toliko deržin, in da vse prazne stanovanja v posest jemljó. Po tem takem bo kmali Dunaj drugi „Jerusaláim,“ in ni se čuditi duhu, ki diha o časnikih z Dunaja po provincijah.

Olika — neolika. Da se bo zamerza do prave cerkve in mlačnost v novi čri tako hitro razširjala med nekoliko olikanimi, tega bi še pred kratkim marsikdo ne bil verjel, kakor tudi tega ne, da je toliko ljudi, katerim je ali kosec kruha ali pa tudi narodnost (bodi si ktera koli) nad vse — nad Boga, nad dušo, nad večno srečo. Zares bode že dostikrat nevarno staršem svetovati, da naj otroke dajejo v višji šole, zakaj čez malo lét jim utegne bradat krivoverec, sovražnik katoliškega duhovstva ali pa dodelan nejeverec v hišo priti namesto nedolžnega sinčka, ki je pred kaj časom dom zapustil. — Pelji, oče ali mati, svojega sina, ki ga meniš v višji šole dati, poprej k kerstnemu kamnu, opomni ga, kaj je tam obljubil, in naj ti pred sv. Rešnjim telesom pri kerstnem kamnu besedo dá in obljubo ponovi, da ne bode nikdar izdajavec postal nad svojo vero, nad očetovimi in maternimi nauki, nad vso svojo lastno srečo v večnosti. Ako pa čutiš hudobno korenino v otroku, imej ga raji domá, zakaj domá bode zaupljivo saj vero ohranil ter je manj nevarnosti za njegovo zveličanje.

Perva postava čedne šege je ta: „Ljudi na cesti pri miru pusti!“ — Kdor ljudi na poti pri miru ne pusti, je ali zijalo, ali putepuh, ali pa tolovaj. Če je tudi tvoj nasprotnik ali sovražnik: pri miru ga pusti! Če je tudi grešnik: pri miru ga pusti, razun kjer kaže ga posvariti. Če je turk ali jud: pri miru ga pusti! Če je tudi zopernik tvoje narodnosti: pri miru ga pusti! Bodi prepričan, da z napako ne boš nikoli napake odvernili.

Nikoli se nikar ne upijani, tudi toliko ne, da bi se samo omotil; zakaj vedi, da z nobeno rečjó človek tako hitro poštenja ne zapravi, kakor s tem, če vidijo, da je pamet zapravljen.

Pomislik novi čri. Vsi stanovi so se že dogovarjali ali se je zanje pomenkovalo, kako bi se njih stan zljajšal. Za vojašino se je plača zvikiševala, za vradnike se govori po deržavnih in deželnih zborih; učitelji govore za-se v snidih; delavci ravno tako. Samo kmetič in duhoven molčita. Vsi kličejo: vikši plačo, vikši plačo! Tega pa ne prašajo, od kod se bo vzelo? Kmetu in obertnikom jemljejo sina za sinom v vojašino, ko odrastejo; — mlajši pa naj bodo v šoli — vsi v šoli, — po veliko ur v šoli, — s tolikim ukom, da bodo imeli tudi doma dosti opraviti z učenjem — za šolo: kdo bode tedaj delal in zaslužil, da se na vse strani davki odri-vajo — za deržavo, za srenjo itd. itd.? Lačna nova čra, pusti pri miru sakristije, klosterske porte in celice; pa skerbi, svetuj od kod bodo tisti jemali, iz katerih truda se imajo drugim plače povikševati!

Razgled po svetu.

Zoper msgr. Greuter-ja se je 17. t. m. v Insbruku pričela pravda. Tožijo ga, da je storil hudodelstvo žaljenega veličanstva in da je očitni mir kalil, ker je menda v Hippach-u v napitnici na cesarja o novih zakonskih in družih postavah terdil, da cesar teh postav ni radovoljno podpisal, temuž njegovi svetovavci so ga k podpisu prisilili, ker so žugali, da bode punt, če jih ne podpiše; — da cesar ni kriv, ampak ljudstvo, ktero je take zastopnike volilo. Ljudstvo mora toraj gledati, da v prihodnje ne bo več volilo taci-h zastopnikov. „Tir. Stimmen“ omenjajo gospodov na Tirolskem in zunaj Tirolskega, ki so prosili, da naj se jim razsodba o Greuterji berzobjavno naznani.

Iz Krakovega. Ker je minister Giskra karmelitaricam odtegnil tistih 1800 gl., ki so jih iz kase dobivale. se je napravila za nje zbirka po Krakovem. Obé prednici ste bili od vsih katoliških krogov ob času svojega zopora vse sploh milovani. Ko ste se iz zopora v klošter povračale, so ju spremljale gospé iz naj imenitnejših gospóv. Pred kloštom je bilo ginljivo poslovljevanje med baronovko pl. Venzikovo in njeno nesrečno hčerjo, prednico. Med zaporom se je vječenima nunama večkrat misel podtikala, naj bi vložile prošnjo za pomilostenje; se vé, da se v to niste vdale. (Tir. Tim.)

Tirolci so hotli preteklo nedeljo, 19. kim., napraviti prvo veliko ljudsko zbirališče pod milim nebom; pa c. kr. okrajno poglavarstvo ni dovolilo. Skazovali bi bili Andreja Hoferja kakor poštenega Tirolca, — predložili, da naj se v vprašanji o šolskem nadzoru odločijo za sklep deželnega zbora 9. okt. 1868, in še več reči bi bili obravnali, ki deželo zadevajo.

V Düsseldorfu je dvajseti shod nemških katoličanov v bistnem to-le sklenil:

1. Ker je apostolski sedež v tolikih stiskah, priporočuje zbor milošnjo za sv. Očeta in razširjanje družbe sv. Mihela.

2. Shod pozdravlja z občutkom naj globokejšega spoštovanja nastopni cerkveni zbor, in terdno veruje, da sv. Duh posvetovanja vodi in da se bodo torej le samo taki sklepi delali, ki bodo resnici zmago privojskovali zoper zmoto in narodom teknili v blagor. Nemški katoličani pričakujejo od svojih vladarjev, da se bodo vsega zderžali, kar bi motilo svobodo v posvetovanjih in sklepih nastopnega cerkvenega zbora.

3. Pri sedanjih neslišanih napadih in psovanjih, ki se godé zoper nauke in naprave katoliške cerkve, posebno zoper kloštre, in pri prederznosti, s ktero sovražniki po časnikih in zborih o zadevah katoliške cerkve obravnavajo in sklepajo, izrekuje véliki shod: da so katoličani opravičeni in zavezani, to vrivanje v cerkveno reč z vsimi postavnimi pomočki odbijati. Kliče torej katoličanom po Nemškem, da naj se povsod poprijemajo

vstavnih pravic, bodi si v družbah ali časništvu in z vdeleževanjem pri očitnih zadevah, ter naj svobodo in samostojnost sv. cerkve branijo in vsak napad nanjo z vso določnostjo odbijajo.

4. Z naj globokejši britkostjo gleda veliki zbor na neusmiljene preganjanja, s katerimi Rusija išče katoliško cerkev na Ruskem zatreti. Katoličani naj serčniše obžalujejo, da sredi civilizirane Evrope ne prestoli in ne vlade še poskusijo ne, da bi konec storili takemu barbarstvu, akoravno so v prijaznih zavezah z gospodarjem ruske države, in če tudi so sicer že tolikrat po daljnih delih sveta za zatirano pravico se poganjali.

5. Shod pričakuje, da noben katoličan odkritih in pokritih zasramovanj svoje vere ne bode s svojim denarom plačeval ter si tgnil zoperkatoliških časnikov in bukev.

6. Shod kliče vsim katoliškim možem, da naj se pečajo za delavsko ljudstvo in naj delajo v njih telesni in dušni blagor.

7. Veliki shod izrekuje napravo brezverskih šol za napad na pravice Cerkve in vsih verstev, za napad na natorno in keršansko deržinsko pravo, za napad na prostost vesti itd.

Iz Rima. O vesoljnem zboru so neki sv. Oče rekli: „Nisem sklical zbora zato, da bi zmešnjave zmnožil, da bi v ogenj olja prilival. Sklical sem ga po dolgi, vneti in goreči molitvi, v kateri sem k Najvikšemu klical za potrebno razsvitljenje; klical sem k njemu, da bi z njegovo pomočjo mogel vravnati mir, odverniti navalujoče zmešnjave. Sv. Duh bo zbor v njegovih sklepih vodil in razsvetloval. Moje želje so, da kakor na poprejšnjih, tako tudi na tem zboru, ki ga je Bog po meni nevrednem služabniku blagovolil sklicati, naj bi se samo tisti sklepi za veljavne spoznali in v življenje spravili, „kterim priterdijo vsi udje ali njih čeznavadna večina.“ Kjer se tako ne zgodi, se odloži prašanje tudi s sklepom na stran. Neznatna večina ni zadosti.“ — Za steber, ki se ima postaviti v spomin vesoljnega zbora, je že izkopano podznožje na berdu Janikulu pred cerkvijo sv. Petra; to delo ima še pred zveršenim zborom dokončano biti, da bodo škofje pri blagoslovljevanji pričujoči. (Hl.)

Iz Avstralije. Mlgsp. Maigret, škof na sandviških otocih, iz reda sv. Frančiška, je prišel une dni na Francosko, od koder pojde k cerkvenemu zboru v Rim. Že ob morskem obrežji, ko je imel odjadrati, so ga obdali zastopniki novospoobernjencev ter so ga prosili: „Ostani pri nas, oče!“ Škof je prinesel list, v katerem ti dobroserčni ljudje sv. Očeta prosijo, da naj bi njih višega pastirja ne obderžali pri zboru, temuč naj bi ga zdajci k njim nazaj poslali.

Razne novice. Na Toškanskem med sv. Rokom in Kastilijonom je strašni vihar oljke roval, podiral naj višji smreke, strehe odnašal. — Ločitve zakonov na Pruskem: leta 1864 jih je bilo 3822; l. 1867 že 3988; lani celo 4360 in v samem Berlinu njih 850. — V Berlinu je pretečeno zimo neki gospod v družini naletel tri žene, s katerimi se je bil zaporedoma poročil ter se je zopet ločil od njih. Fej te bodi, ostudnež! Kakošno je drevo, ki taki sad rodi? — Enajst Garibaldovih sorodnikov in prijatlov je v Genovi v pravdi zavoljo počenjanja zoper Viktor Emanuela in „laško kraljestvo.“ To je kazen očitna, da se nazadnje med seboj spró, kateri so v začetku pod enim klobukom drugim krivico delali. — Od vsih strani zemlje se napravljajo ali že popotvajo škofje v Rim. 1. kim. so na barko stopili vsi škofje iz Chili-a. Izmed 12 škofov v Brazilii jih je 9 na potu v Rim. 24. kim. ima mlisp. Dupanloup, orleanski škof, sinodo s svojim duhovstvom, preden se v Rim odpravi.

Ktera naprava na zemlji more kaj takega skazati? — Med novicami, ki krožijo ob francoskem dvoru, je tudi ta, da cesarovič bode mesca sušca spolnil 14 let, in starašinski svét bi ga zamogel razglasiti za doletnega, kakor se je tudi že za druge vladarje delalo. — Večkrat so že za gotovo oznanovali, da cesarica Evgenija pojde na Jutrovo, pa še ni šla; „Unità“ celo dvomi, če res pojde, ali ne, akoravno je popotna osnova že storjena. — Zopet pišejo, da je stanje Beustovo močno pretreseno, pa da ruskega ministra Gorčakova išče, po katerem bi se kje tudi s Prusijo spravil; Giskra in Andraš pa sta menda v znotranji politiki toliko na verhu, da mislita z dvalizmom še huje pritegniti. Gotovo pa bi se s tim Slovani le še bolj zedinjali v tirjanji svojih pravic. — Prijaznost med sultanom in egiptovskim namestnim kraljem se noče poverniti. Sultan mu je nekje zapovedal, da naj prodá vse svoje vojne parobrode, vojno na 10.000 mož zniža itd. Namestni kralj je bil za mesec oktober v Carigrad namenjen, ali popotvanje je odloženo; — najberže ker namestnika ni volja omenjenih pogodb spolniti. — Iz Rima se piše, da se je moralo oskerbeti zoper skrivne tolovaje, ki tako satansko pihaajo zoper vesoljni zbor, da hočejo celo zbornu dvorano požgati! Lepe bratce imate, blaženi „liberaluhi!“ — Iz orožarne v Neapelnu je 40 stotov kovine ukradene; vse vrata so bile dobro zaperte in ključavnice vse cele. „Liberalna“ Italija zna dobro krasti; pred nekimi leti so celo topi iz morske loke v Genovi zginili, po katerih ni bilo več sledi in sluha. — 13. sept. je bila v Milanu goljatovska obravnava zoper goljufige več miiijonov v vojnih zalogah l. 1866; med zatoženimi so trije vitezi. Kdor cerkvi krade, naj se ne čudi, ako se tudi njemu krade. Sej je sam zgled k temu dal, in ako bi hotel ravnosleden biti, bi moral vse tiste paragrafe iz postavnih bukev izbrisati, ki tatvino kakor hudodelstvo kaznujejo; zakaj nespametno je načelo: jest s smem krasti, ti pa ne, — pravijo „Tir. Stim.“ — V Husinec-u, kjer so undan s husovanjem tako reč počenjali, je 17. kim. 16 hiš pogorelo. Škode je za 60.000 gl. — Dunajski deželni zbor ima take može, ki predlagajo, da naj se število deržavnih zbornikov še za enkrat toliko pomnoži!! Čudna varčnost v tolikih stiskah. Ko bi bili svetovali, naj se na tretjino ali šestino sedanjega števila modrih in keršanskih mož denejo, bi bili ne mara bolje uganili.

Iz Ljubljane. Te dni po Ljubljani hodi Juri Kättan, katoličan in posestnik v Betlehemu, s svojimi tovarši, in prodaja moljke (roženkrance), križce, svetinje itd. iz oljke, perličine, mekanskega sadu itd., kar je izdelano v Betlehemu in blagoslovljeno na Božjem grobu. Poterjenje ima od našega rojaka p. n. gosp. Hrovata, vodja v avstr. romarnici v Jeruzalemu, torej po naši misli smé vsak brez skerbi kupovati te dražčice, in pa toliko bolj, ker on ne terži za-se, kakor pravi ampak za sirote vsih verstev v Betlehemu in Jeruzalemu.

V vojašino so dosedaj poterjeni gg. bogoslovci: Ant. Dolinar, Leon Lotrič, Mat. Pazlar, Val. Dolžan, Fr. Klun; in pa v bogoslovje sprejeti gg.: Weiss, Komljanec (?) Škedelj. —

Za namestnika v deželni odbor je bil v sredo izvoljen dr. Razlag na mesto ranjc. generalvikarija Kos-a. **Konec obravnave** z g. Alešovcem je bil včeraj o 1/22 odložen na 1/25 zvečer.

Telegram iz Insbruka. Na vprašanje 23. t. m. o 1/211 dopoldne dospel odgovor o 1/23 popoldne tako-le: „Bil sem včeraj za popolnoma **nedolžnega** spoznan. Serčen pozdrav mojim prijatlom.“

Greuter.